

هنری کیسینجر، سیاستمدار آمریکایی معتقد بود که بازدارندگی هسته‌ای تنها برای امنیت دوران جنگ سرد حیاتی بود اما این نظریه هیچ ارزشی در دوران پس از جنگ سرد ندارد و هیچ تضمینی برای ثبات در قرن ۲۱ ایجاد نمی‌کند.

پس از آنکه ایران در پاسخ به ترور اسماعیل هنیه، رئیس دفتر سیاسی حماس در تهران و همچنین سید حسن نصرالله، دبیرکل حزب الله در بیروت، ۱۸۰ موشک بالستیک را به سمت اسرائیل شلیک کرد؛ بسیاری از چهره‌های راست‌گرای رادیکال خواهان هدف قرار دادن تاسیسات هسته‌ای ایران شدند که سال‌هاست به جدی‌ترین تهدید تل آویو علیه تهران بدل شده است.

این تهدید اسرائیل با واکنش ایالات متحده و دیپلمات‌های غربی مواجه شده است. وب‌سایت سازمان رادیو و تلویزیون اسرائیل نوشت: «جو بایدن، رئیس‌جمهور آمریکا در تماس با نخست‌وزیر اسرائیل، مخالفت خود را با حمله اسرائیل به تاسیسات هسته‌ای و نفتی ایران اعلام کرده است». این در حالی است که براساس ادعای روتینز،

ساخت بمب، آیا این موضوع

بلکه فراسوی محدوده خلیج فارس و اقیانوس هند و همچنین ایجاد موازنه قدرت در منطقه از موضوعات مورد توجه ایران بود و همین امر نیز ایران را به سمت انرژی هسته‌ای سوق داد؛ دانشی که هر چند با بهانه پایان قریب‌الوقوع منابع فسیلی قابل توجیه بود اما در ورای آن توجه ایران به تسلیحات هسته‌ای حتی از دید ایالات متحده نیز پنهان نمانده بود؛ به طوری که مذاکرات هسته‌ای ایران با آلمان غربی و برزیل، مایه خشم و ناراحتی کیسینجر و وزارت امور خارجه بود، زیرا بر این نظر بودند که بُن (پایتخت آلمان در آن زمان) موضعی به اندازه کافی مستحکم در قبال قضیه بازرآوری نداشته است.

کیسینجر در این رابطه گفته بود که «ما قویاً به جمهوری فدرال آلمان تصریح کرده بودیم که تجهیزات بازرآوری در اختیار ایران نگذاریم». همچنین بنا بر شواهد، این میزان سرمایه‌گذاری برای کشوری که تا آن روز محدودیتی در مراد تجارتی با دنیا نداشت، امری ورای اهداف اقتصادی بوده است. اسدالله علم، وزیر دربار نیز در یادداشت‌های خود با اشاره به قراردادهای طرف‌های خارجی برای ساخت نیروگاه اتمی این میزان سرمایه‌گذاری را عجیب دانسته است و می‌نویسد: «ساختن نیروگاه اتمی که شش برابر گران‌تر از نیروگاه حرارتی گازی تمام می‌شد، با هیچ منطقی جور در نمی‌آمد، مگر آنکه فرض شود شاه در اندیشه دسترسی به بمب اتمی بوده است». مورد دیگر اظهار نظر شاه پس از امضای قرارداد همکاری ایران و فرانسه است، برای غنی‌سازی اورانیوم در فوریه ۱۹۷۴ که محمدرضا پهلوی در پاسخ به این پرسش خبرنگار روزنامه لوموند که پرسید آیا ایران روزی به بمب اتمی دست خواهد یافت؟ گفت: «بدون شک! زودتر از آنچه باور آن می‌رود».

قدمت راهبرد بازدارندگی به قدمت استفاده سازمان یافته از خشونت می‌رسد اما تنها در قرن بیستم بود که این منطق در دکتورین‌های استراتژیک متعارف و در شیوه سیاسی به کار گرفته شد. در دهه ۱۹۵۰ میلادی و با ورود تکنولوژی‌های جدید و صحبت از انهدام قطعی و متقابل، نظریه بازدارندگی هسته‌ای توسط استراتژیست‌ها و سیاستمداران بیان شد. در این زمان هر دو ابرقدرت یعنی ایالات متحده و شوروی از یک حمله هسته‌ای علیه یکدیگر بیمناک بودند که بازدارندگی سبب حل این پازل شد. این وضعیت امنیتی برنارد برودی را بر آن داشت که بگوید «تا به این لحظه هدف اصلی تشکیلات نظامی، پیروزی در جنگ بوده اما از این لحظه به بعد، مقصود اصلی پیشگیری از جنگ است».

با این حال، هنری کیسینجر، سیاستمدار آمریکایی معتقد بود که بازدارندگی هسته‌ای تنها برای امنیت دوران جنگ سرد حیاتی بود اما این نظریه هیچ ارزشی در قرن پس از جنگ سرد ندارد و هیچ تضمینی برای ثبات در قرن ۲۱ ایجاد نمی‌کند. بازدارندگی هسته‌ای متقابل در دوران جنگ سرد غالباً شامل دو بازیگر آمریکا و شوروی بود که به لحاظ ساختاری وجه تمایزی نداشتند، بنابراین در کشور فهم مشترکی از بازدارندگی داشتند. این در حالی است که امروز با تعدد بازیگران هسته‌ای و تمایز ساختارهای حاکم بر کشورها، فهمی مشترک از بازدارندگی وجود ندارد.

تهدید یک کشور هسته‌ای

پس از آنکه ایران در پاسخ به ترور اسماعیل هنیه، رئیس دفتر سیاسی حماس در تهران و همچنین سید حسن نصرالله، دبیرکل حزب الله در بیروت، ۱۸۰ موشک بالستیک را به سمت اسرائیل شلیک کرد؛ بسیاری از چهره‌های راست‌گرای رادیکال خواهان هدف قرار دادن تاسیسات هسته‌ای ایران شدند که سال‌هاست به جدی‌ترین تهدید تل آویو علیه تهران بدل شده است.

این تهدید اسرائیل با واکنش ایالات متحده و دیپلمات‌های غربی مواجه شده است. وب‌سایت سازمان رادیو و تلویزیون اسرائیل نوشت: «جو بایدن، رئیس‌جمهور آمریکا در تماس با نخست‌وزیر اسرائیل، مخالفت خود را با حمله اسرائیل به تاسیسات هسته‌ای و نفتی ایران اعلام کرده است». این در حالی است که براساس ادعای روتینز،

کشورهای منطقه مانند عربستان، امارات و قطر نیز اعلام کرده‌اند که اجازه استفاده از حریم هوایی‌شان را برای حمله احتمالی به ایران، به اسرائیل نخواهند داد و همزمان از کاخ سفید خواسته‌اند تا تل آویو را از حمله به تاسیسات نفتی و هسته‌ای ایران بازدارد. کارشناسان معتقدند که اسرائیل بدون کمک آمریکا قادر نخواهد بود تا حمله موفقیت‌آمیزی را به تاسیسات هسته‌ای ایران داشته باشد چراکه جنگنده‌های این رژیم، برای اجرای این عملیات نیاز به سوخت‌گیری در آسمان دارند که تنها با نیروهای پشتیبانی ایالات متحده امکان‌پذیر است یا باید در یکی از پایگاه‌های آمریکا در منطقه اقدام به سوخت‌گیری کنند که به نظر می‌رسد تلاش‌های دیپلماتیک تهران و همچنین عدم اعطای چراغ سبز از سوی آمریکا موجب شده تا هیچ‌کدام از کشورهای همسایه، تمایلی به هم‌پیمانی با تل آویو در این مورد مشخص نداشته باشند.

یوآ گالات، وزیر دفاع اسرائیل هفته گذشته و در جریان بازدید از یک واحد اطلاعاتی ارتش اسرائیل گفت: «حمله ما مرگبار، دقیق و بالاتر از همه غافلگیرکننده خواهد بود، [ایران] متوجه نخواهد شد که چه اتفاقی افتاده و چگونه این اتفاق رخ داده است، آنها نتایج را خواهند دید». سخنان گالات نشان می‌دهد، رهبران اسرائیل ممکن است با توجه به عدم همراهی متحدانش برای حمله به تاسیسات هسته‌ای ایران، بار دیگر ایده یک خرابکاری را در سر داشته باشند.

بهبان یک حمله نظامی

روز شنبه مقاله‌ای در نیویورک تایمز منتشر شد که مدعی است به اسناد محرمانه‌ای دست یافته که نشان می‌دهد حماس تلاش کرده بود ایران را برای پیوستن به حمله ۷ اکتبر متقاعد کند. براساس این اسناد، «در ژوئیه ۲۰۲۳، حماس یکی از مقامات ارشد خود را به لبنان اعزام کرد تا با یکی از فرماندهان ارشد ایرانی ملاقات کند و از او درخواست کمک برای ضربه زدن به اهداف حماس در آغاز حمله داشت». براین اساس، نویسندگان این مقاله درصدد القای این موضوع هستند که تهران، در جریان عملیات طوفان الاقصی بوده است در حالی که تمامی تلاش‌های اسرائیل در ماه‌های نخست پس از آغاز جنگ برای امر متمرکز بود تا ثابت کنند ایران، برنامه ریز و حامی عملیات حماس بود. رهبر انقلاب در نخستین سخنرانی خود پس از عملیات حماس آن را عملیاتی کاملاً فلسطینی دانستند و حتی مقامات آمریکایی می‌گویند اطلاعاتی در دست دارند که نشان می‌دهد رهبران کلیدی ایران از حمله ۷ اکتبر حماس غافلگیر شدند.

با توجه به زمان انتشار این مقاله و بیان جزئیاتی برای ایجاد ابهام در نقش احتمالی ایران در عملیات حماس پس از گذشت یک‌سال از این واقعه، بیشترین احتمال می‌تواند متوجه این موضوع باشد که گویا افکار عمومی جهان - که در ایران، آنطور که باید به اهمیت آن پرداخته نمی‌شود- در حال آماده شدن برای عملیات احتمالی اسرائیل علیه ایران هستند. دفتر نمایندگی ایران در سازمان ملل متحد در پاسخ به سوال نیویورک تایمز و وال استریت ژورنال پیرامون دسترسی رژیم صهیونیستی به اسنادی در خصوص اطلاع کشورمان از عملیات ۷ اکتبر گفت: «در شرایطی که مسئولین حماس مستقر در دوحه اعلام کرده‌اند که آن‌ها هم اطلاعی از این عملیات نداشته‌اند و طراحی، تصمیم و مدیریت عملیات مزبور، صرفاً بر عهده شاخه نظامی حماس مستقر در غزه بوده است، هر نوع ادعایی که این عملیات را به ایران و یا حزب الله چه به‌صورت جزئی یا کلی مرتبط نمایند، فاقد اعتبار بوده و سندسازی تلقی می‌گردد». همزمانی مطرح شدن درخواست تعدادی از نمایندگان مجلس برای تغییر دکتورین هسته‌ای در حالی که غرب و اسرائیل به دنبال بهانه‌ای برای برخورد نظامی با ایران هستند، توجه را به این موضوع معطوف می‌کند که تا چه میزان در این برهه حساس، عقلانیت حاکم بر کشور می‌تواند بازدارندگی به مراتب بیشتر از بمب هسته‌ای داشته باشد.

می‌تواند ایران را در مصونیت کامل قرار دهد؟

تا آنجایی که من می‌دانم، واقعیت این است که ما در شرایطی هستیم که تولید بمب هسته‌ای، جز در دسر چیزی برای ایران به ارمان نخواهد آورد به این معنا که به یک باره یک جبهه متحد بین‌المللی را علیه خودمان شکل خواهیم داد. کشورهایی که تجربه ساخت بمب هسته‌ای داشتند، پیش از آن برایش زمینه‌سازی کرده‌اند و تحت حمایت سایر کشورهای متحد بودند اما در شرایطی که ایران در تنهایی استراتژیک قرار دارد و خودش هم تمایل دارد اینگونه باشد، حرکت به سمت ساخت بمب هسته‌ای ولو اینکه ما آن سه مرحله ساخت، نگهداری امن و استفاده در زمان و مکان درست را مدیریت کنیم، این نه‌تنها برای ما حاشیه امن ایجاد نخواهد کرد بلکه همانطور که ذکر کردم، یک جبهه متحدی را علیه ما شکل خواهد داد و حتی کشورهایمانند چین و روسیه نیز معتقد به ایران دارای بمب هسته‌ای نیستند. این شعارهای داغ دستیابی به بمب هسته‌ای هیچ‌گاه جز دردسر برای کشور نداشتند و نتیجه آن را بارها نیز تجربه کرده‌ایم. باید با موضوعات واقع‌بینانه برخورد کنیم.

دیپلمات‌ها

آماده هر سناریویی هستیم

«عباس عراقچی» وزیر امور خارجه ایران هدف سفرش به بغداد را بحث و تبادل نظر با مقامات عراقی در مورد تحولات منطقه و رایزنی منطقه‌ای عنوان و تأکید کرد: ما خواهان جنگ و تنش نیستیم اما آماده هر سناریویی هستیم. با این وجود، هدف ما این است که باید با کمک کشورهای منطقه از هر فاجعه‌ای جلوگیری شود. سعیدعباس عراقچی، وزیر امور خارجه ایران ظهر یکشنبه در چارچوب یک سفر رسمی وارد فرودگاه بین‌المللی بغداد شد و مورد استقبال مقامات عراقی و سفیر کشورمان در بغداد قرار گرفت. این سفر در چارچوب سلسله‌سفرهای منطقه‌ای وزیر امور خارجه ایران انجام شده است. عراقچی پیش از این با سفر به عربستان سعودی، قطر و لبنان با مقامات این کشورها درباره مسائل و تحولات منطقه بحث و تبادل نظر کرده بود. عراقچی قرار است پس از دیدار و گفت‌وگو با مقامات عراقی، راهی مسقط پایتخت عمان شود.

فواد حسین، وزیر خارجه عراق نیز در کنفرانس خبری مشترک با وزیر خارجه جمهوری اسلامی ایران در بغداد گفت: «دولت عراق درباره پیامدهای جنگ در منطقه هشدار داده بود و اعلام کردیم که تجاوزگری رژیم اسرائیل به لبنان سبب جنگ دیگری خواهد شد. تداوم جنگ در غزه و لبنان، امنیت و ثبات منطقه را با تهدید مواجه کرده است». فواد حسین همچنین گفت: «خطر جنگ و توسعه آن در منطقه وجود دارد و جمهوری اسلامی ایران توسط رژیم اسرائیل تهدید و فضای جنگی در منطقه ایجاد شده است. رژیم اسرائیل تهدید می‌کند که پایگاه‌های مشخصی را در کشور همسایه ما هدف قرار دهد.» وزیر خارجه عراق با بیان اینکه «تهدید علیه عراق نیز وجود دارد»، تصریح کرد: «هدف از این تهدیدهای رژیم اسرائیل این است که عراق وارد عرصه جنگ شود. ما در عراق به‌طور کامل از بهره‌گیری از فضای عراق برای هدف قرار دادن کشورهای همسایه وارد می‌کنیم.» او تأکید کرد که «تماس‌ها با دوستان عراق ادامه دارد تا شبح جنگ را از منطقه و عراق دور کنیم».

تحریم‌های جدید محکوم است

«اسماعیل هانی» سخنگوی وزارت امور خارجه وضع تحریم‌های جدید توسط آمریکا در رابطه با بخش انرژی ایران را که به بهانه واکنش علیه اقدام دفاعی نیروهای مسلح ایران علیه اهداف نظامی رژیم صهیونیستی اعمال گردیده است، اقدامی غیرقانونی و ناموجه دانسته و آن را به شدت محکوم کرد. هانی با توصیف عملیات موشکی ایران علیه رژیم صهیونیستی به‌عنوان اقدامی قانونی و منطبق با حقوق بین‌الملل در راستای اعمال حق ذاتی دفاع مشروع، اقدام آمریکا در اعمال تحریم بر ضد چند شرکت و کشتی را که به ادعای آمریکا در انتقال محصولات نفتی ایران مشارکت دارند، فاقد هر نوع مبنای قانونی یا منطقی معرفی کرد و آن را نوعی «باج‌دهی» به رژیم باغی اسرائیل دانست. او تأکید کرد: آمریکا به‌عنوان مهم‌ترین حامی سیاسی و تأمین‌کننده اصلی تسلیحات مورد استفاده رژیم صهیونیستی در نسل‌کشی غزه و تجاوز به لبنان، شریک و همدست این رژیم در ارتکاب شدیدترین جنایات بین‌المللی محسوب می‌شود. وضع تحریم علیه جمهوری اسلامی ایران تحت عنوان حمایت از رژیم صهیونیستی، ضمن اینکه موجد مسئولیت بین‌المللی دولت امریکاست، باعث جری‌تر شدن رژیم اشغالگر و ادامه کشتار بی‌گناهان و تهدید صلح و امنیت منطقه و جهان از سوی این رژیم خواهد گردید. اعتماد رژیم آمریکا به سیاست تهدید و فشار حداکثری علیه ملت ایران، هیچ تأثیری بر اراده جمهوری اسلامی ایران برای دفاع از حاکمیت، تمامیت ارضی، منافع ملی و اتباع خود در برابر هرگونه اقدام تجاوزکارانه و تعرضات خارجی نخواهد داشت.

اینکه آب به آسیاب دستگاه تبلیغاتی دشمنان علیه ایران بریزد، نتیجه دیگری ندارد. همچنین این نکته بسیار مهم است که بدانیم توان ساخت بمب هسته‌ای یک موضوع و توان نگهداری امن از آن یک موضوع دیگر است که یک فناوری پیشرفته‌تری می‌خواهد که شما بتوانید آن بمب را به صورت امن نگه دارید که به خودمان آسیب نزنند. از سوی دیگر یک فناوری پیشرفته‌تری نیاز است تا بتوانید از آن در مکان و زمان معینی استفاده کنید. این‌ها موضوعاتی نیست که ایران اساساً تا امروز دنبال آن‌ها رفته باشد چراکه هیچگاه در دکتورین هسته‌ای ایران مطرح نبودند. بنابراین افرادی که اینگونه مسائل را مطرح می‌کنند توجهی به این امر ندارند که اگر حتی همین حالا اراده برای ساخت بمب داشته باشیم، چگونه آن را به‌صورت امن نگه خواهیم داشت و چگونه می‌توانیم

